

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

KWA
+

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Compensatieplan KWA+ Lopikerwaardroute

Compensatie Natuurnetwerk Nederland en Weidevogelgebied door verbreding van watergangen voor extra wateraanvoer

Colofon

Versie	3
Datum	4 maart 2022
Status	Definitief
Kenmerk	DM1572035
Project	Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Water Aanvoer
Auteur	Projectteam KWA+
Projectmanager	Peter Hesen

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Eerdere onderzoeken en afbakening.....	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	Beleidskader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Het NNN-beschermingsregime	6
2.3	Weidevogelgebied	7
3.	Het plangebied en de voorgenomen ingreep	9
4.	Groot openbaar belang en alternatievenafweging	11
4.1	Groot openbaar belang	11
4.2	Alternatievenafweging totale traject.....	11
4.3	Beperking van negatieve effecten op NNN en weidevogelgebied	11
5.	Compensatie-opgave inclusief onderbouwing geen reële alternatieven per deeltraject .	12
5.1	Provincie Utrecht	12
5.1.1	Polsbroek – Het Gerecht (deeltraject A2 in Figuur 5-1)	13
5.1.2	Lansing – Polsbroek (B1 in Figuur 5-1).....	14
5.1.3	Lansing (B2 in Figuur 5-1).....	14
5.2	Provincie Zuid-Holland.....	16
5.2.1	Vlist – Tiendweg (A1.2 in Figuur 5-1).....	16
5.2.2	Hoonoord – Vlist (A1.3 in Figuur 5-1).....	17
5.2.3	Het Gerecht – Hoonoord (A1.4 & A1.5 in Figuur 5-1).....	17
5.2.4	Polsbroek – Het Gerecht (deeltraject A2 in Figuur 5-1)	18
5.2.5	Lansing – Polsbroek (B1 in Figuur 5-1).....	18
6.	Effectanalyse	20
6.1	Natuurnetwerk Nederland	20
6.2	Weidevogelgebied	20
7.	Voorwaarden en mogelijkheden voor compensatie Natuurnetwerk Nederland	21
7.1	Provincie Zuid-Holland.....	21
7.1.1	Voorwaarden aan compensatie	21
7.1.2	Eisen compensatieplan	21
7.2	Provincie Utrecht	21
7.2.1	Voorwaarden aan compensatie	21
7.2.2	Eisen compensatieplan:	22
7.3	Mogelijke compensatielocaties.....	22
7.4	Inrichting compensatie NNN-gebied.....	23
8.	Referenties.....	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Als het in Nederland langdurig droog is en de afvoer via de grote rivieren afneemt, is er in West-Nederland onvoldoende zoetwater beschikbaar. Dit is het gevolg van verzilting van de Hollandse IJssel. Bij het boezemgemaal in Gouda kan dan geen water meer worden ingelaten. Het zoute water kan namelijk veel schade veroorzaken aan de natuur en kwetsbare teelten zoals bomen en bollen. De waterschappen in West-Nederland doen er alles aan om het zoute water tegen te houden. Maar als er te weinig zoetwater is, vragen zij aan De Stichtse Rijnlanden om in die periodes extra zoetwater aan te voeren naar West-Nederland. Deze aanvoer heet de Klimaatbestendige Water Aanvoer Midden Nederland (hierna: KWA). De verwachting is dat door het veranderende klimaat de behoefte aan zoetwater toeneemt en de KWA vaker en langduriger ingezet zal moeten worden. Daarom wordt de capaciteit van de KWA uitgebreid van 7 m³/s tot 15 m³/s. Tegelijkertijd wordt het watersysteem verbeterd en robuuster ingericht. De maatregelen die hiervoor nodig zijn, worden gerealiseerd in het project Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA+). Dit is een project van het Deltaprogramma Zoetwater, waar Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (hierna HDSR) en Hoogheemraadschap van Rijnland samen aan werken.

Eén van de aanvoerroutes van de KWA loopt door de Lopikerwaard. De capaciteit van deze route moet vergroot worden van een robuuste 1,6 m³/s naar een robuuste 5,6 m³/s. Robuust wilt zeggen dat deze capaciteit onder alle omstandigheden (dus ook met sterke wind, veel verdamping) haalbaar moet zijn zonder te veel overlast voor de omgeving en voor de beheerorganisatie van HDSR. Hiervoor zijn verschillende maatregelen nodig aan het watersysteem. Zo is het nodig om langs een groot deel van de route de waterloop te verdiepen, te verbreden en/of te isoleren en meer peilstijging te accepteren. Er is de afgelopen jaren extra tijd genomen om tot een voorkeursvariant te komen die de benodigde verbreding en impact op het landschap zoveel mogelijk beperkt.

De voorgenomen verbredingen van de watergangen in de Lopikerwaard verschillen van een paar centimeter tot plekken van 7 meter verbreding (kan ook verdeeld zijn over aan weerskanten van de watergang). Hierdoor gaat oppervlakte Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelgebied in de provincie Zuid-Holland en de provincie Utrecht verloren. Sinds 2016 heeft er veel onderzoek plaatsgevonden. Ook heeft in 2018 de KWA aangestaan dat tot veel nieuwe inzichten geleid heeft. Deze inzichten zijn meegenomen in het ontwerp en heeft tot een grote vermindering van de totale grondbehoefte voor de opgave geleid. Sinds 2018 heeft het waterschap het ontwerp verfijnd in afstemming met de klankbordgroep. De grondverwerving voor de opgave is uitgevoerd op basis van het meest recente ontwerp dat voor het minste totale hoeveelheid ruimtebeslag zorgt voor het gebied.

Ten aanzien van belangrijke weidevogelgebieden en NNN van de provincie Zuid-Holland gelden regels die zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij'-principe. Ontwikkelingen die een significante aantasting vormen voor het NNN mogen niet doorgaan tenzij er aan een enkele randvoorwaarden wordt voldaan. Zo moet er sprake zijn van een groot openbaar belang, moeten er geen reële alternatieven zijn en geldt er een compensatieplicht.

In de provincie Utrecht geldt dat het vigerende bestemmingsplan zorgt voor de ruimtelijke bescherming en geen ontwikkelingen toelaat die leiden tot aantasting van het NNN (de wezenlijke kenmerken en waarden, kwaliteit, samenhang en oppervlakte). Hier zijn een aantal uitzonderingen op waarbij aantasting onder voorwaarde van o.a. mitigatie (voorkomen van schade aan NNN) en compensatie mogelijk is.

In dit compensatieplan staat beschreven hoe HDSR invulling geeft aan deze randvoorwaarden van beide provincies. Ook voor weidevogelgebied moet bepaald worden of compensatie nodig is. Invulling hiervan komt ook in dit plan ter sprake.

1.2 Eerdere onderzoeken en afbakening

In een onderzoek van Bureau Waardenburg is een globale analyse van de risico's en kansen van de KWA+ voor ecologie uitgevoerd (Van den Boogaard & Van de Haterd, 2016). Uit deze analyse blijkt dat er mogelijkheden zijn om de verbredingen van de watergangen op sommige locaties te combineren met de aanleg van natuurvriendelijke oevers waardoor er juist kansen liggen voor de ecologie. Uit dit onderzoek blijkt ook dat geen negatief effect op de ecologische waterkwaliteit verwacht wordt door de gebruiknaam van de KWA+.

In dezelfde rapportage en in vervolgonderzoeken die zijn uitgevoerd, is ook het effect van de verbredingen op beschermde flora en fauna beoordeeld. De verplichtingen in het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel soorten, als de gebiedsbescherming vanuit Natura 2000-gebieden (waaronder stikstof), is een apart traject en geen onderdeel van deze rapportage. Dit traject staat nader beschreven in het projectplan waterwet wat is opgesteld voor de werkzaamheden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het beleid bij de provincie Zuid-Holland en de provincie Utrecht ten aanzien van NNN en belangrijk weidevogelgebied beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het plangebied en de voorgenomen ingreep. Hoe HDSR voldoet aan de randvoorwaarden groot openbaar belang en alternatievenafweging staat beschreven in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 omvat de analyse van de compensatie-opgave per provincie. Hoofdstuk 6 beschrijft een totale effectanalyse van de ingreep op NNN en weidevogelgebied. Op basis hiervan wordt bepaald of compensatie nodig is. Als laatste worden in hoofdstuk 7 de voorwaarden en de vorm van compensatie beschreven.

2. Beleidskader

2.1 Gebiedsbescherming

De bescherming van natuurgebieden in Nederland verloopt over twee sporen, namelijk via de Wet natuurbescherming voor Natura 2000-gebieden en via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie is - op grond van het Decentralisatieakkoord 2014-2027 – volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van het natuurbeleid.

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities zijn door de afzonderlijke provincies doorvertaald in provinciale natuurvisies. De provincie Utrecht heeft de doelen voor het provinciale natuurbeleid momenteel vastgelegd in de Omgevingsvisie Provincie Utrecht. De provincie Zuid-Holland heeft dit vastgelegd in de Omgevingsvisie Zuid-Holland.

De provinciale natuurvisie heeft als doel om de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren, instandhouding van het Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen en (als de provincie dat wil) beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden. Tot slot dienen landschap en cultuurhistorie ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie te zijn. De ambities voor de natuurtypen zijn verder uitgewerkt in de provinciale natuurbeheerplannen.

2.2 Het NNN-beschermingsregime

Provincie Zuid-Holland

In de provincie Zuid-Holland is, vooruitlopend op de invoering van de omgevingswet en als onderdeel van de ontwikkeling van het integrale omgevingsbeleid, per 1 april 2019 de omgevingsverordening in werking getreden (Zuid-Holland, 2019b). Hierin is de bescherming van het NNN juridisch vastgelegd. Deze omgevingsverordening vervangt de diverse verordeningen (op het gebied van ruimte, water, milieu, natuur, (vaar)wegen, landschap, erfgoed, beperkingengebieden rondom luchthavens (voor zover deze zien op activiteiten 'op de grond') en ontgrondingen), waaronder de verordening ruimte waarin voorheen het NNN-beschermingsregime was vastgelegd (Zuid-Holland, 2018).

In provincie Zuid-Holland gelden regels gebaseerd op het beschermingsregime 'nee, tenzij' ten aanzien van het NNN. In NNN-gebied zijn ontwikkelingen mogelijk die worden beschouwd als "inpassen" (plannen die passen bij de aard van het gebied). De voorgenomen maatregelen vallen onder "inpassen" omdat er geen sprake is van nieuwe soort ontwikkeling binnen het gebied. Als er sprake is van significante aantasting, dan mag de voorgenomen ontwikkeling niet doorgaan, tenzij deze voldoet aan enkele randvoorwaarden. Dit tenzij heeft betrekking op ontwikkelingen met redenen van groot openbaar belang. Als dit aangetoond wordt, er geen reële alternatieven zijn, en de negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt worden, is de ontwikkeling wel mogelijk. De overblijvende effecten moeten dan wel gecompenseerd worden door realisatie van nieuwe natuur elders.

Het beleid ten aanzien van compensatie heeft de provincie Zuid-Holland vastgelegd in de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (Zuid-Holland, 2013).

Provincie Utrecht

Provinciale Staten van provincie Utrecht heeft de interim omgevingsverordening vastgesteld op 10 maart 2021. Hierin is het NNN-beschermingsregime vastgelegd.

Voor provincie Utrecht geldt dat in het hele natuurnetwerk een bestemmingsplan zorgt voor de ruimtelijke bescherming en geen ontwikkelingen toelaat die leiden tot aantasting van het NNN (de wezenlijke kenmerken en waarden, kwaliteit, samenhang en oppervlakte). Hier zijn een drietal uitzonderingen op waarbij aantasting onder voorwaarde van o.a. mitigatie en compensatie mogelijk is. Het gaat hier om:

- ontwikkelingen van groot openbaar belang,
- ontwikkelingen die binnen een samenhangend gebied leiden tot een versterking van het NNN (Meerwaardebenadering), of
- ontwikkelingen die beperkt worden gewijzigd of worden toegevoegd, waarbij die wijziging of toevoeging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande bestemming.

Als de locatie in het NNN ligt zal het bestemmingsplan dus altijd een NNN-toets moeten bevatten waarin de aantasting wordt beoordeeld (oppervlakte, kwaliteit, wezenlijke kenmerken en waarden en samenhang) en waar onderbouwd wordt of er wordt voldaan aan de voorwaarden die bij bovengenoemde uitzonderingen zijn benoemd. In alle gevallen is er naast mitigatie altijd sprake van compensatie. In de Interim Omgevingsverordening zijn regels opgenomen met betrekking tot de borging van deze compensatie.

Het beleid ten aanzien van compensatie heeft de provincie Utrecht vastgelegd in de Omgevingsvisie.

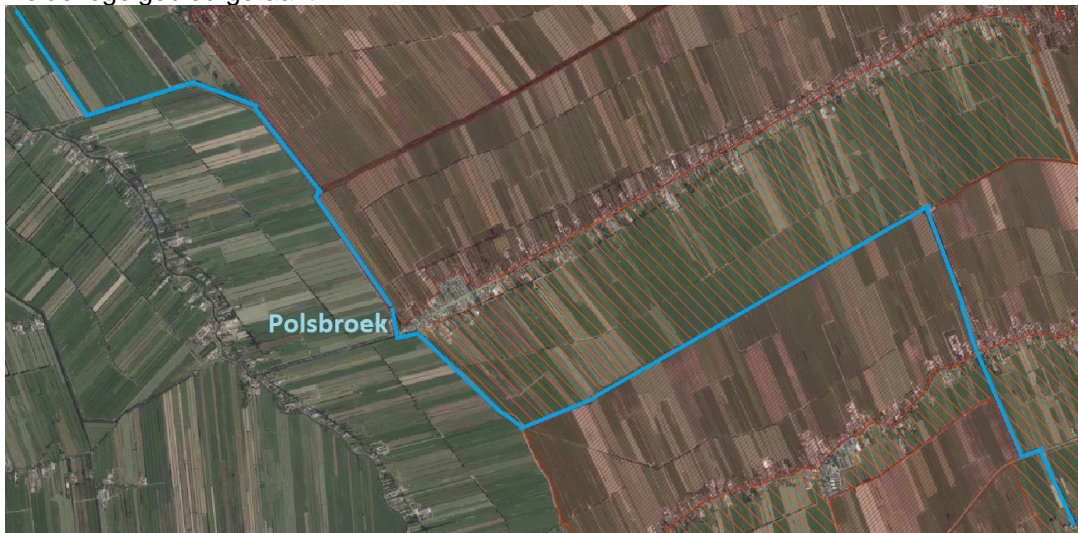
2.3 Weidevogelgebied

Provincie Utrecht

Het beleid bij de provincie Utrecht met betrekking tot de weidevogelgebieden staat beschreven in de Omgevingsvisie en het Utrechts actieplan Weidevogels. De Lopikerwaard staat ook genoemd in dit laatste document. Het wordt genoemd als een van de belangrijkste Utrechtse weidevogelgebieden. De weidevogelgebieden zijn beschreven in het Utrechts actieplan Weidevogels, dat gebaseerd is op een inventarisatie van weidevogels van Sovon uit 2016 (Utrecht, 2018). In de agrarische weidevogelkerngebieden wordt de kwaliteit van deze gebieden via agrarisch natuurbeheer verbeterd. In het Utrechts actieplan Weidevogels staat beschreven dat agrariërs een beheersubsidie kunnen aanvragen voor weidevogelbeheer. Bij het agrarisch natuurbeheer (ANLb) krijgt de ondernemer een vergoeding voor de omzetsderving en onkosten die hij lijdt vanwege het niet kunnen uitvoeren van de reguliere agrarische bedrijfsvoering. In geheel Utrecht ligt de deelname van agrariërs met ANLb op 34% van de oppervlakte van het kerngebied.

Ontwikkelingen die de ruimtelijke aspecten van de gebieden (zoals openheid, rust en goede inrichting) aantasten zijn onwenselijk. De gemeente heeft de weidevogelgebieden vastgelegd in het bestemmingsplan. Als er dus een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in deze gebieden wordt getoetst aan het effect op deze specifieke ruimtelijke aspecten.

Op de meest recente kaartlagen Leefgebied Open Grasland 2022 van de provincie Utrecht staan ook randzones weidevogel aangeduid¹. Deze randzones staan beschreven in het natuurbeheerplan uit 2022. Met de beoogde ingrepen van het waterschap worden geen randzones van het weidevogelgebied geraakt.

Figuur 1-1 Lopikerwaardroute (blauw) met weidevogelkerngebieden (rood) en weidevogelrandzones (oranje gearceerd) binnen de provincie Utrecht.

Provincie Zuid-Holland

Bij de provincie Zuid-Holland staat het beleid ten aanzien van weidevogels beschreven in de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (Zuid-Holland, 2013) en de omgevingsverordening (Zuid-Holland, 2019b).

In de provincie Zuid-Holland is weidevogelgebied, net als NNN, beschermd onder artikel 6.9 lid 6 (ruimtelijke kwaliteit). Voor belangrijke weidevogelgebieden geldt, eveneens als voor NNN-gebied, het

¹ [Webkaart \(provincie-utrecht.nl\)](http://webkaart.provincie-utrecht.nl) (natuurbeheerplan, kaart 3)

nee, tenzij regime. In weidevogelgebied zijn ontwikkelingen mogelijk die worden beschouwd als “inpassen” (plannen die passen bij de aard van het gebied) of “aanpassen” (een nieuw soort ontwikkeling binnen een gebied, denk aan een nieuwe woonwijk in een agrarisch gebied). Indien sprake is van ‘aanpassen’ zijn ‘aanvullende maatregelen’ nodig. Ingrijpendere ontwikkelingen waarbij een nieuw landschap ontstaat (‘transformeren’) zijn alleen mogelijk via ontheffing. Bij dit project is er sprake van “inpassen” aangezien er geen sprake is van een nieuwe soort ontwikkeling binnen het gebied.

Voor eventuele compensatie van weidevogelgebieden geldt geen kwaliteitstoets, omdat er wordt uitgegaan van een ontwikkelingstijd van minder dan vijf jaar (Zuid-Holland, 2013). De verantwoording en wijze van compensatie moet worden beschreven in de toelichting bij het bestemmingsplan. De provincie omschrijft in de Omgevingsvisie dat ruimtelijke ontwikkelingen in belangrijke weidevogelgebieden, gelegen buiten het NNN, mogelijk zijn maar met inachtneming van de instandhouding van de specifieke waarden.

Algemeen

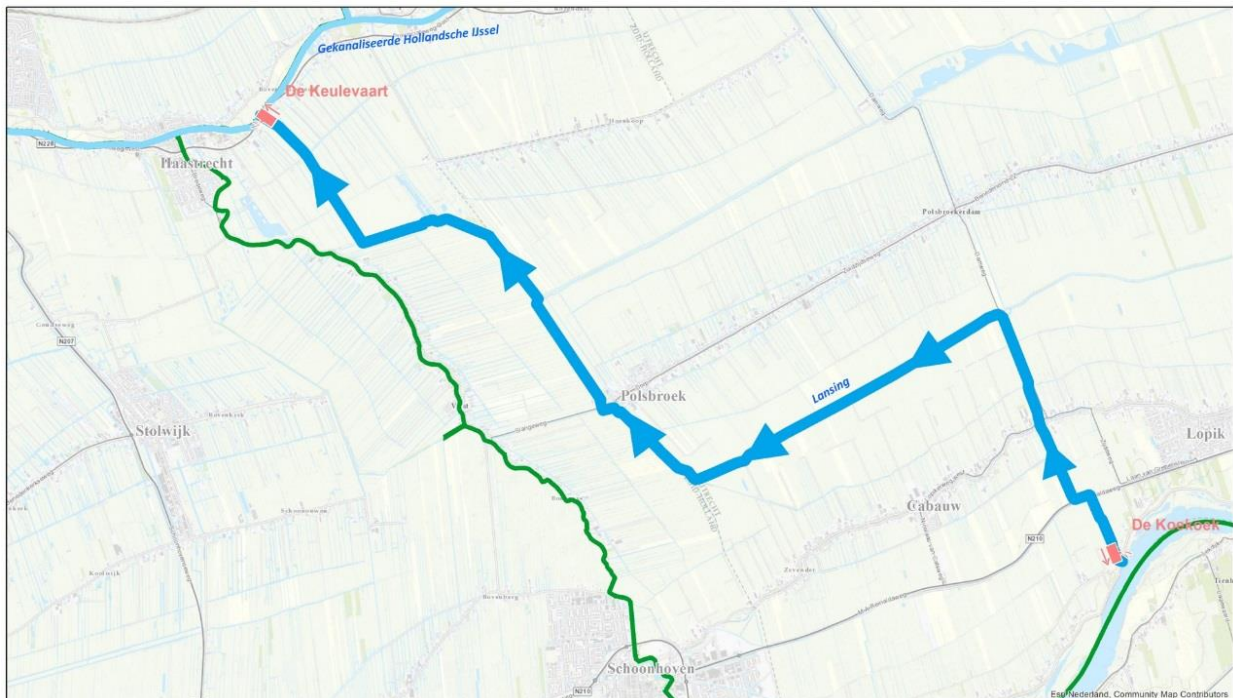
Het bevoegd gezag bij de compensatieprocedure is het bestuursorgaan dat een primair besluit neemt over een compensatieplichtige ingreep. Het compensatieplan voor NNN en weidevogelgebied (dit plan) vormt een bijlage bij het Projectplan Waterwet en zal tegelijk met het projectplan Waterwet ter inzage gelegd worden.

3. Het plangebied en de voorgenomen ingreep

De KWA-aanvoerroute door de Lopikerwaard heeft een lengte van ongeveer 14 kilometer en strekt zich uit van Lopik in het zuidoosten tot Haastrecht in het noordwesten. Bij gemaal De Koekoek kan extra water worden ingelaten vanuit de Lek. Via de Lopikerwaard wordt dit water doorgevoerd langs Polsbroek naar gemaal Keulevaart waar het op de Gekanaliseerde Hollandse IJssel gepompt wordt (Figuur 3-1). De route en voorgenomen maatregelen liggen binnen het grondgebied van de gemeenten Krimpenerwaard (Provincie Zuid-Holland) en Lopik (Provincie Utrecht).

Langs een groot deel van de route is het nodig de waterloop te verdiepen, te verbreden, en meer peilstijging te accepteren, zie Figuur 3-2 voor een afbeelding met de voorkeursmaatregelen. In de voorgestelde verbreding is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige natuur door al in een vroeg stadium met Staatsbosbeheer in gesprek te gaan over de locatie van de verbredingen. Eveneens wordt rekening gehouden met de impact op andere belangen binnen het gebied zoals cultuurhistorie, recreatie en agrarisch areaal.

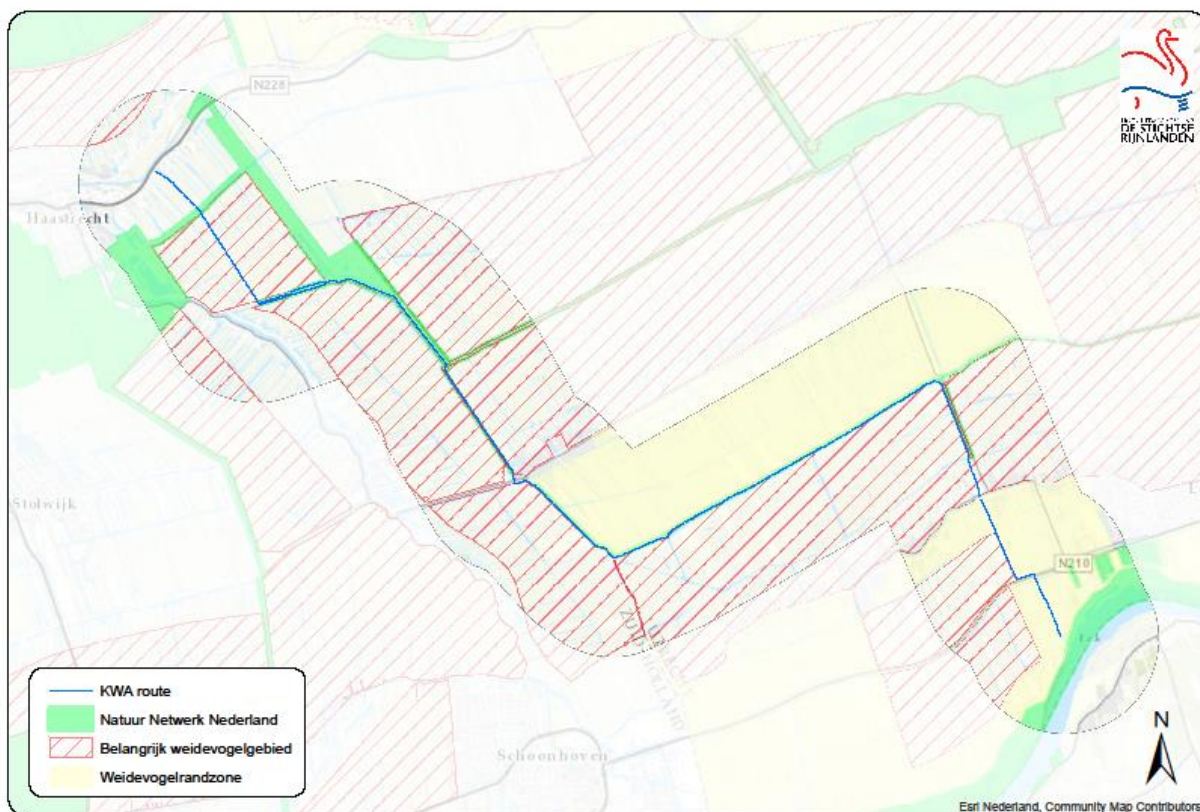
Desalniettemin raakt een deel van de verbreding NNN en weidevogelgebied (Figuur 3-3). In het volgende hoofdstuk staat de alternatievenafweging en waarom de maatregelen op deze locatie nodig zijn.

Figuur 3-1. Overzichtkaart KWA-route in de Lopikerwaard.

Figuur 3-2. Voorkeursmaatregelen in de Lopikerwaard. Kaart: Esri Nederland. Bewerking: HDSR

Figuur 3-3. NNN en weidevogelgebied langs de KWA-route in de Lopikerwaard. Kaart: Esri Nederland. Bewerking: HDSR.

4. Groot openbaar belang en alternatievenafweging

Twee belangrijke randvoorwaarden waaraan ontwikkelingen moeten voldoen voordat significante aantasting mogelijk is zijn 1) er sprake moet zijn van een groot openbaar belang en 2) er geen reële alternatieven zijn. Dit project voldoet aan beide randvoorwaarden zoals hieronder besproken.

4.1 Groot openbaar belang

De KWA maakt het mogelijk om voldoende zoetwater vanuit HDSR naar West-Nederland te sturen en zodoende verzilting in West-Nederland tegengegaan. Dit is van groot openbaar belang omdat verzilting een risico vormt voor de natuur in het gebied (waaronder Natura2000 gebied Nieuwkoopse plassen) en greenports in het gebied. Dit bleek ook in de droge zomer van 2018, toen de droogteschade door de aanvoer van zoetwater via de KWA werd beperkt.

De verwachting is dat door het veranderende klimaat de behoefte aan zoetwater in West-Nederland alleen maar meer zal toenemen. Met behulp van de capaciteitsuitbreiding van de KWA wordt een toekomstbestendige aanvoer van zoetwater gerealiseerd. Hiermee wordt schade aan kwetsbare teelten en natuur voorkomen. De opgave in de Lopikerwaard levert een bijdrage aan één van de afgesproken maatregelen in het Deltaplan Zoetwater.

Staatsbosbeheer heeft, als grootgrondeigenaar in de Lopikerwaard, aangegeven graag een positieve bijdrage te leveren aan het realiseren van een betere zoetwateraanvoer van het groene hart. Dit is namelijk ook van groot belang voor de natte natuurgebieden in het Groene Hart en past bij de maatschappelijke doelen zoals aangeduid in de Wet Verzelfstandiging Staatsbosbeheer.

4.2 Alternatievenafweging totale traject

Tijdens de verkenningsfase van dit project is een alternatievenafweging uitgevoerd. Uitkomst daarvan is dat er is besloten dat het uitbreiden van de capaciteit binnen de bestaande KWA- aanvoerroute in de Lopikerwaard de voorkeur heeft. Zo is de grondbehoefte het kleinst, blijft de waterkwaliteit van de polders het hoogst, is het watersysteem eenvoudig stuurbaar en robuust en zijn de kosten het laagst.

Vervolgens is een maatwerkvariant uitgewerkt met belanghebbenden uit het gebied. De uiteindelijke maatregelen binnen de maatwerkvariant betreffen onder andere het verbreden en verdiepen van watergangen en het tijdelijk accepteren van een hoger peil (tijdens inzet van de KWA). Door per stukje watergang maatwerk te kunnen bieden, kon de benodigde hoeveelheid grond van ca. 20 ha. teruggebracht worden naar ca. 4 hectare. Bij deze afweging is ook rekening gehouden met het effect op NNN en weidevogelgebied, zoals in de paragraaf hieronder genoemd staat. Door de realisatie van de maatwerkvariant plus de maatregelen die getroffen worden bij 'flessenhals' Polsbroek komt een robuust KWA in de Lopikerwaard tot stand waarmee de gewenste 5,6 m³/s kan worden doorgevoerd.

4.3 Beperking van negatieve effecten op NNN en weidevogelgebied

Los van het traject waarover de verbreding nodig is, is langs de route keuzemogelijkheid aan welke zijde van de watergang verbreding wordt voorgesteld. Overigens is er alleen gekozen voor verbreden van de watergang als verdere verdieping niet wenselijk is omdat dit het risico op bodemopbarsting te veel doet toenemen. In de voorgestelde verbreding is zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van NNN, weidevogelgebied, (kwaliteit van) natuurvriendelijke oevers en het benodigde onderhoud aan kades en oevers. Mede daarom is Staatsbosbeheer in een vroeg stadium betrokken. Daarnaast is samen met de klankbordgroep² gekeken naar de impact van de opgave op andere belangen in het gebied. Op een aantal locaties zien wij geen andere mogelijkheid dan te verbreden in een NNN-gebied en weidevogelgebied en dit in het geval van NNN elders te compenseren. Om welke delen van het traject dit gaat, staat in het volgende hoofdstuk beschreven.

² Deze bestond uit afgevaardigden van gemeente Lopik, agrariërs, LTO en de Agrarische Natuurvereniging, Gebiedscommissie Utrecht-West en Werkgroep Behoud Lopikerwaard. Deze klankbordgroep had als functie om het waterschap vanuit het gebied te adviseren bij de te nemen maatregelen.

5. Compensatie-opgave inclusief onderbouwing geen reële alternatieven per deeltraject

In dit hoofdstuk wordt per provincie en per deeltraject beschreven welke compensatie-opgave er ligt voor het NNN en het weidevogelgebied. In Figuur 5-1 staat een afbeelding met de locatie en naamgeving van de verschillende deeltrajecten.

Figuur 4-1 Kaart Lopikerwaardroute met naamgeving van onderverdeling in (sub)deeltrajecten.

5.1 Provincie Utrecht

Natuurnetwerk Nederland

Het totale oppervlakte NNN van de provincie Utrecht dat verdwijnt door de uitbreiding is 139 m², met een totale compensatie-opgave van 235 m²

Tabel 5-1). Het oppervlakte NNN dat moet worden gecompenseerd valt onder het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02;

Tabel 5-1). Hiervoor geldt een toeslagfactor van 0,3 (compensatieklasse 2). De toeslagfactor voor hersteltijd in jaren is 0,3 (10 – 25 jaar). Staatsbosbeheer is eigenaar van deze gronden. Hieronder wordt per deeltraject de compensatie-opgave toegelicht en besproken waarom er geen reële alternatieven zijn.

Tabel 5-1. Compensatieopgave van het NNN in provincie Utrecht.

Verbreiding	Beheertypecode	Beheertype	Ruimtebeslag (m ²)	Compensatie-opgave (m ²)
A2	N12.02	Kruiden en fauna-rijk grasland	13	22
B1	N12.02	Kruiden en fauna-rijk grasland	99	167
B2	N12.02	Kruiden en fauna-rijk grasland	27	46
Totaal			139	235

Indien NNN aan één zijde van de oever aanwezig is, is ervoor gekozen de watergang aan de overzijde te verbreden zodat het NNN zo min mogelijk geraakt wordt. Deze gronden zijn grotendeels agrarisch. Met deze eigenaren moet nog onderhandeld worden over de aankoop van de grond. In voorliggend compensatieplan wordt ervan uitgegaan dat de benodigde gronden kunnen worden

aangekocht. Mocht het niet mogelijk blijken om de gronden op vrijwillige basis te verkrijgen kan er eventueel een gedoogplicht worden opgelegd.

Weidevogelgebied

De verbreding van de watergangen raakt op veel locaties het weidevogelkerngebied van de provincie Utrecht (Tabel 5-1 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Het totale oppervlakteverlies aan weidevogelkerngebied is 5808 m². Er gaat geen weidevogelrandzone verloren.

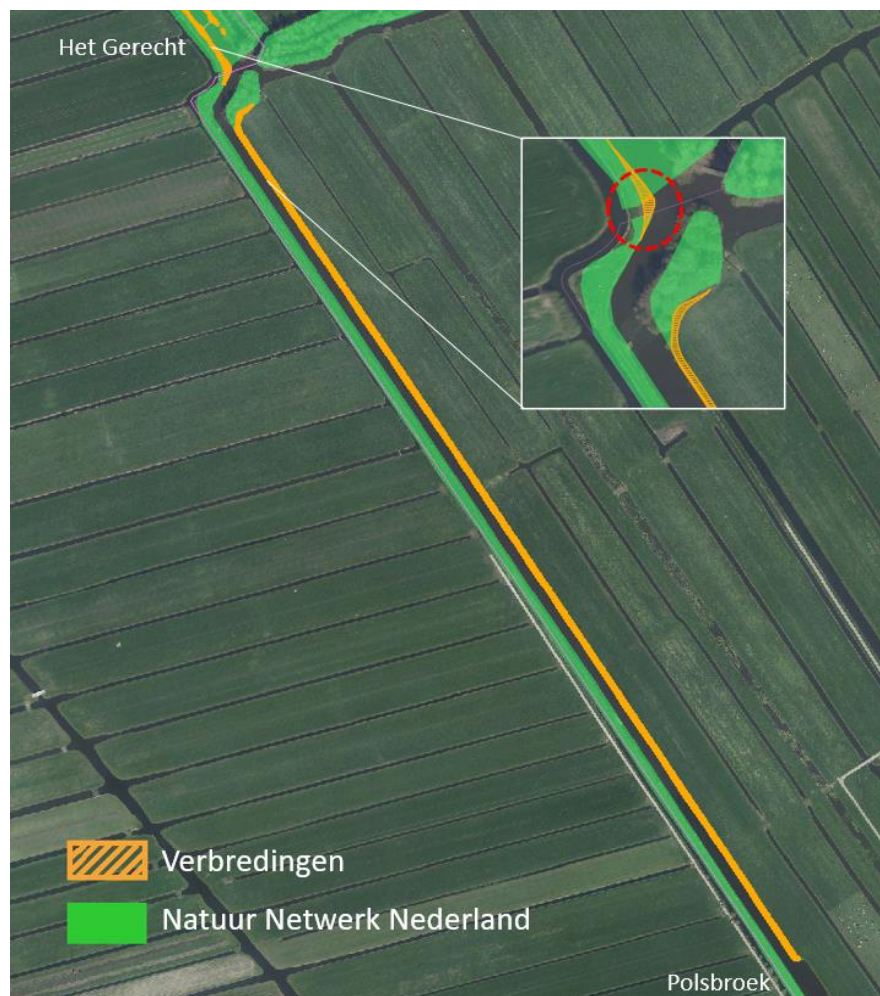
Tabel 5-2. Oppervlakteverlies van het weidevogelgebied in provincie Utrecht.

Verbreiding	Beheertype	Oppervlakteverlies in m ²
A2	Weidevogelkerngebied	3316
B2	Weidevogelkerngebied	2492
Totaal	Weidevogelkerngebied	5808

5.1.1 Polsbroek – Het Gerecht (deeltraject A2 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

Op het traject Polsbroek tot Het Gerecht is, rekening houdend met de aanwezige NNN, de verbreding aan de oostzijde van de watergang voorzien. Hierdoor is daar geen verbreding voorzien in NNN. Wel verdwijnt er aan de noordzijde een klein oppervlakte NNN (Figuur 5-5). Het is nodig om dit stukje NNN te verwijderen, omdat deze in de bocht licht. Door hier de bocht enigszins ‘af te snijden’ wordt voldoende doorstroming mogelijk voor de benodigde capaciteitsvergroting. Hierdoor neemt ook de kans op afkalving af. Op basis van de meest recente NNN-kaarten van de provincie gaat het hier om een oppervlakte van 13 m². De NNN-kaartlagen van de provincie Utrecht en de provincie Zuid-Holland sluiten echter niet naadloos aan. Om er zeker van te zijn dat we voldoende rekening houden met NNN, wordt het gedeelte dat niet naadloos aansluit (30 m²) opgeteld bij het NNN van de provincie Zuid-Holland.

Figuur 5-5. Traject Polsbroek – Het Gerecht (A2) met het ruimtebeslag op het NNN (rode cirkel). Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

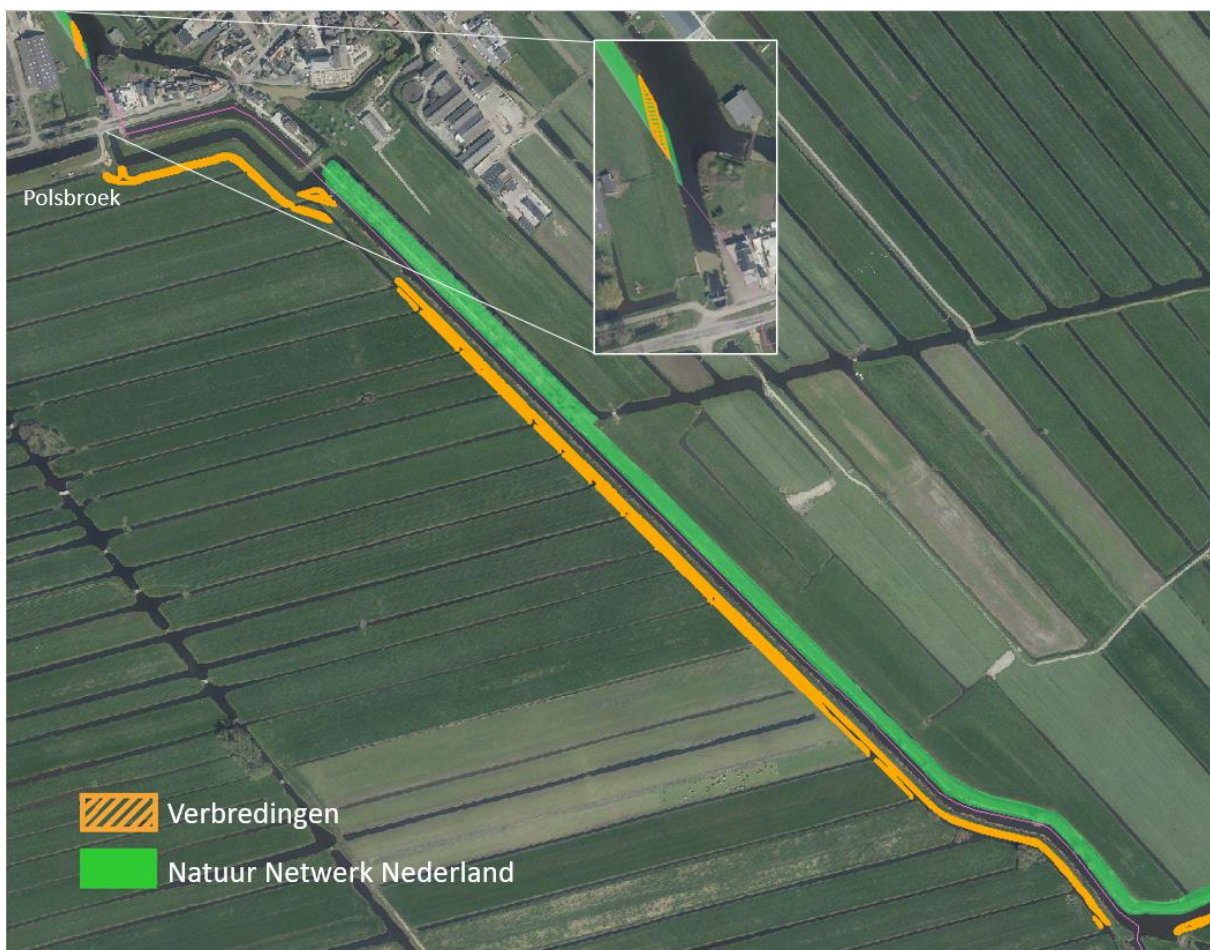
Weidevogelgebied

De verbreding op dit deeltraject ligt volledig in weidevogelkerngebied en betreft 3316 m².

5.1.2 Lansing – Polsbroek (B1 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

Vanwege de aanwezigheid van NNN is tussen de Lansing en het dorp Polsbroek de verbreding aan de westoever voorzien, zo wordt hier geen NNN geraakt. Daarnaast is aan de westkant van Polsbroek een knooppunt van watergangen dat als flessenhals fungeert in de wateraanvoer (Figuur 5-3). Daarom zijn er verschillende maatregelen voorzien om de doorvoer langs Polsbroek te verbeteren. Naast het verruimen van een aantal stuwen en het aanleggen van een extra bypass is ook hier een verbreding van de watergangen voorzien. Deze verbreding raakt geen NNN, met uitzondering van het uiterste noordelijke deel van de verbreding in Figuur 5-3. Hier raakt de verbreding wel NNN (99 m²). Deze verbreding wordt aan de westzijde voorgesteld vanwege de bebouwing aan de oostzijde.

Figuur 5-6. Traject Lansing – Polsbroek (B1) met in de uitvergroting het ruimtebeslag op het NNN. Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

Weidevogelgebied

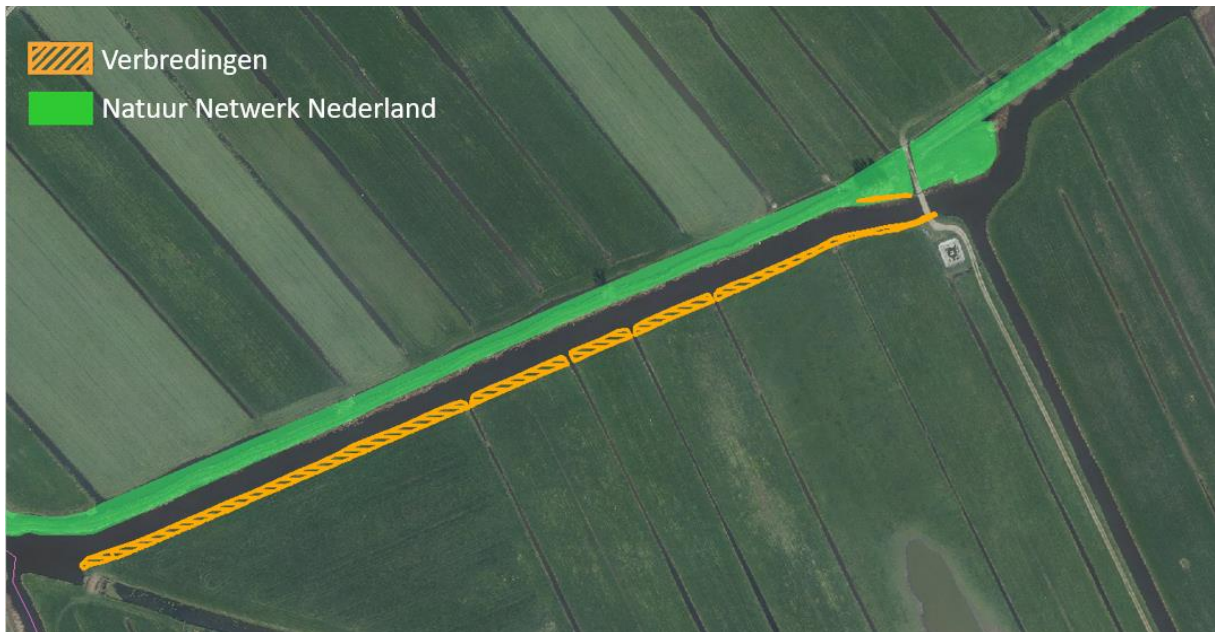
De verbreding op dit deeltraject heeft geen effect op het weidevogelgebied in de provincie Utrecht.

5.1.3 Lansing (B2 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

De noordzijde van de Lansing is aangewezen als Groen Erfgoed door de aanwezigheid van een cultuurhistorisch waardevolle kade met daarop soorten als de Es en Els. Om deze kenmerkende houtwal zoveel mogelijk te behouden wordt verbreding aan de zuidzijde voorgesteld (Figuur 5-7). De

zuidzijde van de Lansing is agrarisch gebied. Op één locatie zit echter een bocht en een versmalling door een aanwezige landbouwbrug. Daar is het nodig om een klein stuk grond (waaronder 27m² NNN) aan de noordzijde van de Lansing te verwijderen om zo voldoende doorstroming te garanderen die nodig is voor de benodigde capaciteitsvergroting.

Figuur 5-7. Traject Lansing (B2) met in de uitvergroting het ruimtebeslag op het NNN. Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

Weidevogelgebied

De verbreding aan de zuidzijde van dit traject vindt volledig in weidevogelkerngebied plaats en raakt 2492 m² weidevogelkerngebied.

5.2 Provincie Zuid-Holland

Natuurnetwerk Nederland

In de provincie Zuid-Holland verdwijnt enkel op het traject “Het Gerecht-Hoonaard” NNN-gebied. De berekende oppervlakte is in totaal 3871 m² (Tabel 5-3). Dit betekent een compensatieopgave van 5162 m² (compensatiefactor is 1/3^e). In de overige paragrafen wordt onderbouwd hoe HDSR juist op andere trajecten aantasting van NNN voorkomt.

Tabel 5-3. Compensatieopgave van het NNN in provincie Zuid-Holland.

Verbreiding	Beheertypecode	Beheertype	Ruimtebeslag (m ²)	Compensatieopgave (m ²)
A1.3	N12.02	Kruiden en fauna-rijk grasland	786	1048
A1.4 & A1.5	N12.02	Kruiden en fauna-rijk grasland	3085	4114
Totaal			3871	5162

*: hierbij is het extra te compenseren gebied voor aansluiting op provinciegrens Zuid-Holland (30 m²) meegenomen.

Weidevogelgebied

Het totale oppervlakteverlies van weidevogelgebied in de provincie Zuid-Holland is 6579 m² (tabel 5-4).

Tabel 5-4. Oppervlakteverlies van het weidevogelgebied in provincie Zuid-Holland.

Verbreiding	Beheertype	Oppervlakteverlies in m ²
A1.2	Belangrijk Weidevogelgebied	4231
B1	Belangrijk Weidevogelgebied	2348
Totaal		6579

5.2.1 Vlist – Tiendweg (A1.2 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

De verbredingen op het tracé Vlist – Tiendweg raken geen NNN (Figuur 5-5). Wel zijn er langs de noord-zuid georiënteerde verbreding aan beide kanten van de watergang goed ontwikkelde natuurvriendelijke oevers aanwezig. De verbreding is bewust aan de oostzijde gepland omdat deze natuurvriendelijke oever het minst ontwikkeld is van de twee.

Figuur 5-8. Traject Vlist – Tiendweg (A1.2). Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

Weidevogelgebied

De verbreding doorsnijdt belangrijk weidevogelgebied (4231 m²).

5.2.2 Hoonwaard – Vlist (A1.3 in Figuur 5-1)

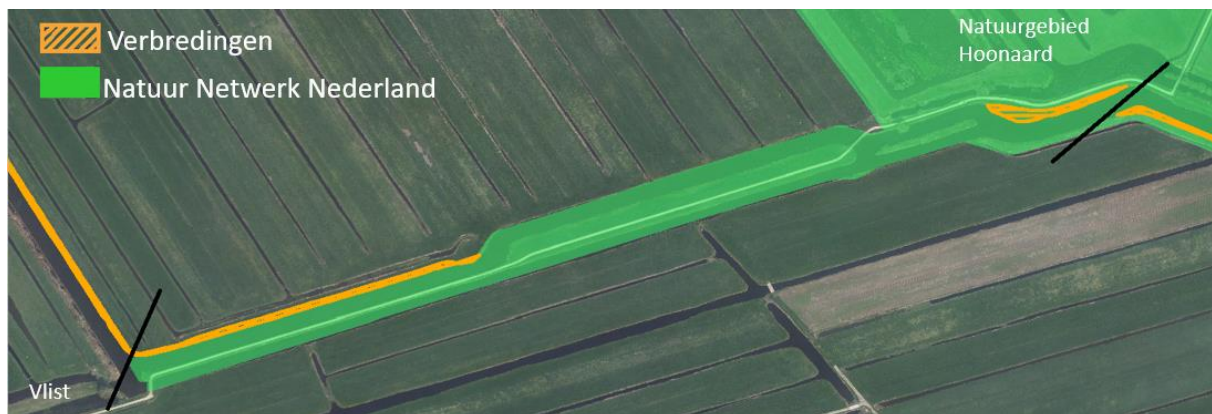
Natuurnetwerk Nederland

De meest westelijke verbreding in A1.3 (Figuur 5-6) is bewust aan de noordzijde gepland, zo wordt geen NNN geraakt en ontstaan er kansen om een NVO op deze locatie te realiseren en te verbinden met de NVO op deeltraject A1.2.

Aan het meest oostelijke deel van het traject wordt een deel NNN geraakt van 786 m². De verbreding (786 m²) in deze bochten is om hydraulische redenen noodzakelijk. Door hier de bochten enigszins 'af te snijden' wordt voldoende doorstroming mogelijk voor de benodigde capaciteitsvergroting. Hierdoor neemt ook de kans op afkalving en slibophoping af.

Weidevogelgebied

Er is geen sprake van ruimtebeslag op belangrijk weidevogelgebied in dit deeltraject.

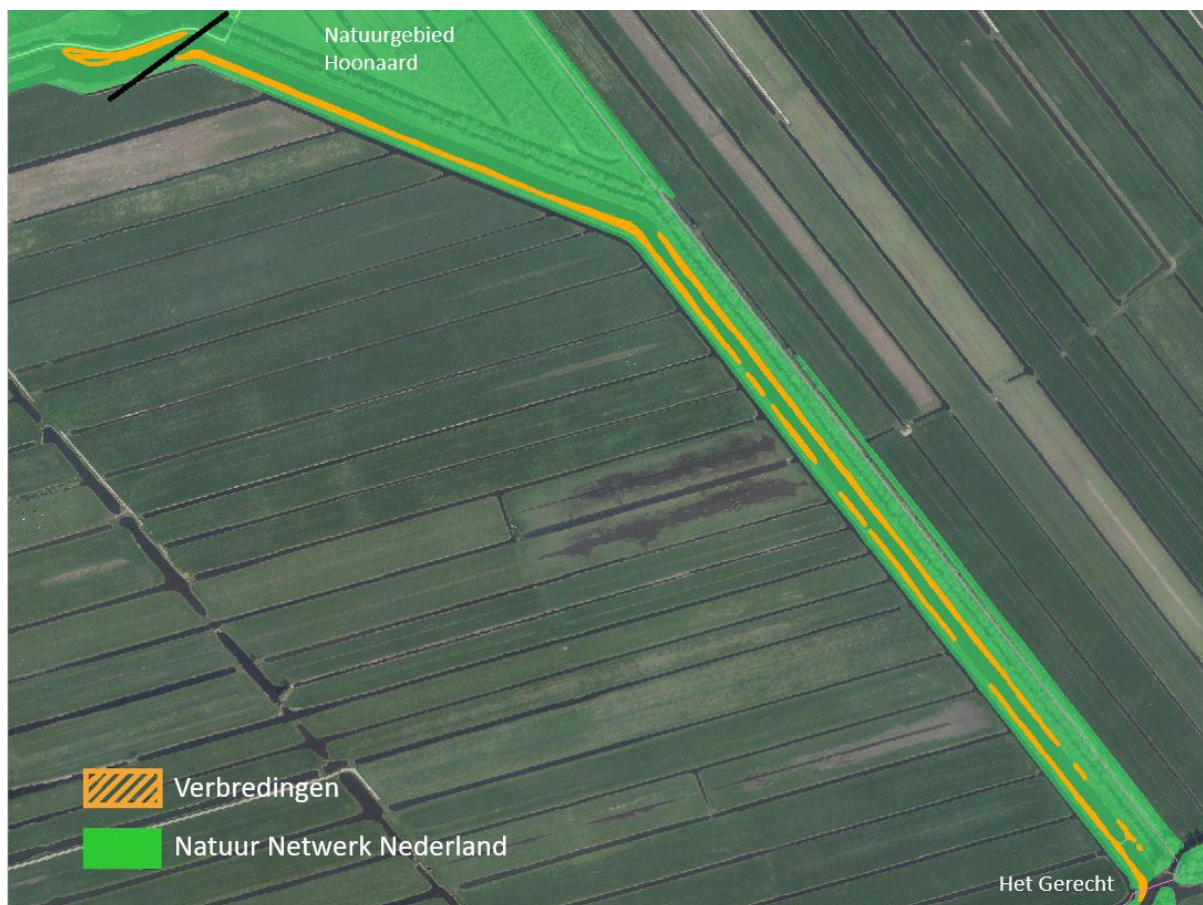
Figuur 5-9. Traject Hoonwaard – Vlist (A1.3). Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

5.2.3 Het Gerecht – Hoonwaard (A1.4 & A1.5 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

Tussen Het Gerecht en natuurgebied Hoonwaard is aan beide zijden van de watergang NNN aanwezig (Figuur 5-107). Hier is de verbreding dus niet te realiseren zonder aantasting van NNN. Het NNN-gebied dat moet worden gecompenseerd valt onder het beheertype Kruiden- en faunarijck grasland (N12.02). De compensatie-toeslag voor N12.02 is 1/3e (10-25 jaar). Het totaal aan NNN-gebied dat in dit tracé geraakt wordt is 3085 m².

Het heeft de voorkeur om het merendeel van de verbreding aan de westzijde van de watergang te realiseren omdat de meest waardevolle natuur zich aan de oostzijde bevindt (dit betreft de verbreding op Figuur 5-107). Echter dient er wel genoeg ruimte over te blijven voor een onderhoudsstrook over de westelijke kade. Hier is op de kruin een strook van minimaal 4 meter breed nodig om beheer en onderhoud van de kade mogelijk te houden. Daarom is ook aan de oostelijke oever een verbreding nodig van de watergang. Hier liggen ook gronden met N12.02 en dus geldt dezelfde compensatiefactor.

Figuur 5-10. Traject Het Gerecht – Hoonaard (A1.4 en A1.5) met in de uitvergroting het ruimtebeslag op het NNN. Kaart: Esri Nederland, bewerking HDSR.

Weidevogelgebied

Er is geen sprake van ruimtebeslag op belangrijk weidevogelgebied in dit deeltraject.

5.2.4 Polsbroek – Het Gerecht (deeltraject A2 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

Zoals besproken in hoofdstuk 5.1.1 sluit het NNN van provincie Zuid-Holland en provincie Utrecht in het zuiden van deeltraject A1.5 niet naadloos op elkaar aan. Deze oppervlakte (30 m²) is opgeteld bij het NNN van de provincie Zuid-Holland. Op het traject A2 wordt geen NNN geraakt in de provincie Zuid-Holland.

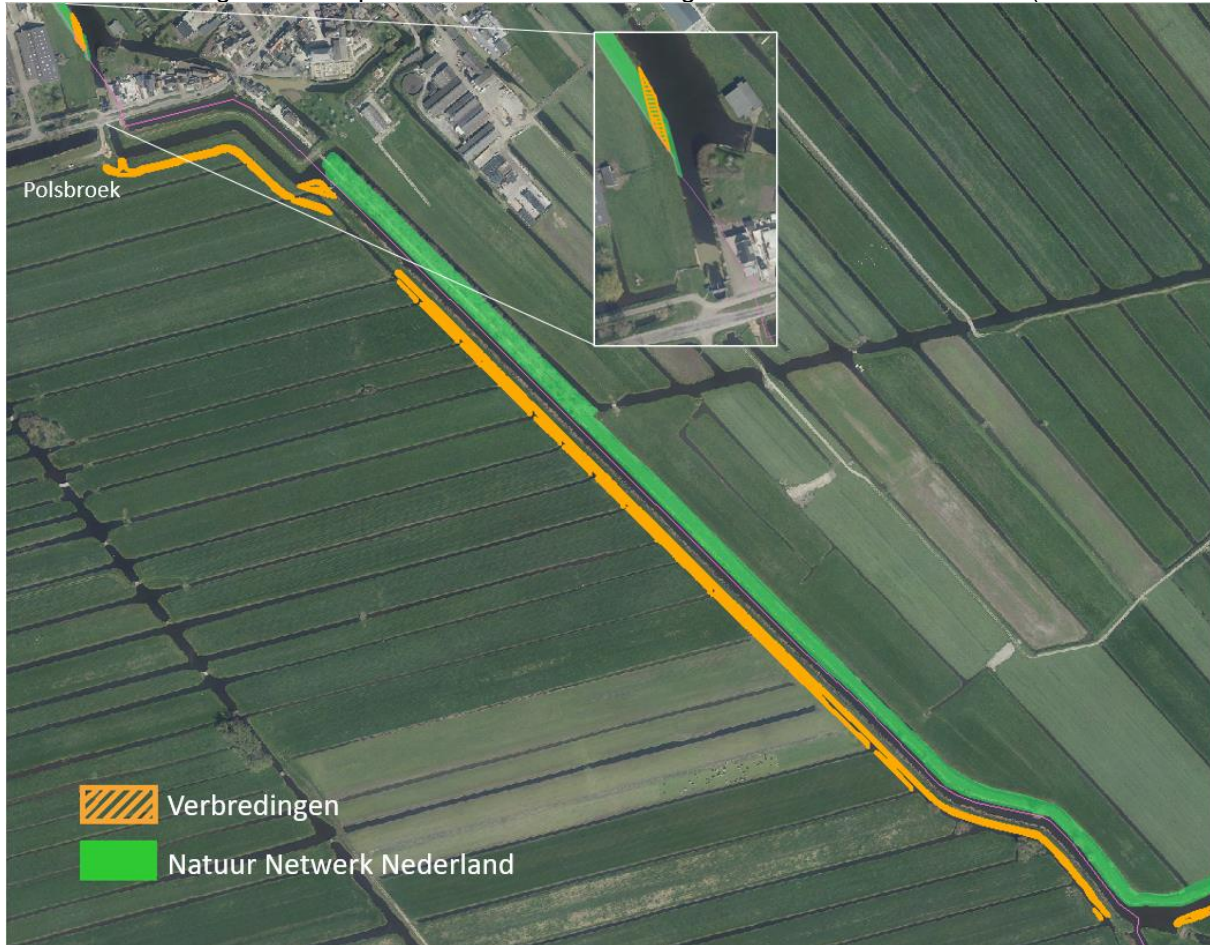
Weidevogelgebied

Eveneens wordt er op dit deeltraject geen weidevogelgebied geraakt in de provincie Zuid-Holland (wel in de provincie Utrecht, zoals toegelicht in hoofdstuk 5.1.1).

5.2.5 Lansing – Polsbroek (B1 in Figuur 5-1)

Natuurnetwerk Nederland

Tussen de Lansing en het dorp Polsbroek is de verbreding aan de westoever voorzien (zie

Figuur 5-6). Hier wordt geen NNN geraakt op dit traject (ook niet in de provincie Utrecht).

Weidevogelgebied

Het ruimtebeslag van de verbreding op dit traject ligt volledig in belangrijk weidevogelgebied. Het ruimtebeslag bedraagt hier 1129 m². Ook wordt ter plaatse van Polsbroek een bypass gegraven om de benodigde doorvoercapaciteit te realiseren. Dit raakt eveneens belangrijk weidevogelgebied. Het ruimtebeslag bedraagt hier 1219 m². Het totale ruimtebeslag bedraagt bij B1 2348 m².

6. Effectanalyse

6.1 Natuurnetwerk Nederland

Als gevolg van de verbreding van de watergangen in de Lopikerwaard gaat er NNN-oppervlak verloren. Er is daarmee sprake van een permanent verlies van de aanwezige natuurbeheertypen (hoofdstuk 5). Dit leidt tot een afname van oppervlakte aan Kruiden- en faunarijk grasland. Het ruimtebeslag van de verbreding is dusdanig groot (4010 m², dit is de totale oppervlakte verbreding in NNN van provincie Zuid-Holland en provincie Utrecht samen), dat het een negatief effect heeft op de aanwezige NNN en compensatie noodzakelijk is. De totale compensatie-opgave betreft 5397 m². Dit betreft 5162 m² in de provincie Zuid-Holland en 235 m² in de provincie Utrecht.

6.2 Weidevogelgebied

De Lopikerwaard is van oudsher rijk aan weidevogels en heeft een belangrijke functie als leefgebied voor weidevogels.

In de provincie Zuid-Holland is compensatie van aantasting van weidevogelgebied noodzakelijk indien sprake is van een significant negatief effect. Bij deze vraag of er significant negatief effect is, moet gekeken worden naar het oppervlakteverlies en de functie van het gebied voor weidevogels. Er is sprake van een oppervlakteverlies van belangrijk weidevogelgebied van 6579 m². Wat betreft functie voor het gebied voor weidevogels moet uitgegaan worden van wat belangrijk is voor weidevogels. Dit is rust, openheid, veiligheid en voedsel. De verbreding van de oevers heeft geen negatief effect op de openheid van het gebied. De afstand tot verstoringsbronnen blijft gelijk. Ook de toegankelijkheid van het gebied voor predatoren wordt hier niet negatief door beïnvloedt. Wat betreft de voedselvoorziening wordt dit door het ruimtebeslag iets meer dan een halve hectare kleiner. Dit kleine negatieve effect heeft specifiek betrekking op de functie van de oeverzone als voedsel en vlucht mogelijkheid.

De planologische status van 'belangrijk weidevogelgebied' in Zuid-Holland is gebaseerd op de historisch waargenomen of ingeschatte aanwezigheid van minstens 35 paar weidevogels (biotoop kritische soorten) per 100 ha (Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland, 2013). Gelet op de jarenlange achteruitgang van de weidevogelstand valt niet te verwachten dat er nu veel meer dan 35 paar per 100 ha in de 'belangrijke weidevogelgebieden' aanwezig zullen zijn. Aangezien met het project in de provincie Zuid-Holland 0,65 hectare weidevogelgebied verloren gaat, wordt hiermee gemiddeld genomen iets meer dan 1/5^e broedpaar geraakt. Daarnaast vinden de ingrepen plaats aan de randen van het weidevogelgebied, waar een smalle strook (ten opzichte van de rest van het weidevogelgebied) van het weidevogelgebied af wordt gehaald om plaats te maken voor de uitbreiding van de watergang(en). Dit heeft een geringe impact en wordt daarom als niet significant beschouwd.

De provincie Utrecht heeft wat betreft weidevogelgebied geen vastgesteld compensatiebeleid. Wanneer wordt uitgegaan van een vergelijkbare populatiedichtheid in de provincie Utrecht dan wordt in de provincie Utrecht gemiddeld genomen ongeveer 1/5^e broedpaar geraakt. Eveneens wordt op de locaties binnen de provincie Utrecht een smalle strook (ten opzichte van de rest van het weidevogelgebied) aan de randen van het weidevogelgebied weggehaald om plaats te maken voor de uitbreiding van de watergang(en). Ook dit wordt als een geringe impact op de aanwezige populatie beschouwd en daarmee niet significant.

Overigens geldt voor beide provincies dat er geen sprake is van extra verstoring in de gebruiksfase ten opzichte van de huidige situatie. Met de maatregelen wordt geen effecten verwacht op de toegankelijkheid van het NNN en het weidevogelgebied en het project heeft geen effect op de openheid en rust als ruimtelijke aspecten van de weidevogelgebieden.

Aanvullend wordt met het project getracht om natuurvriendelijke oevers aan te leggen dat positief kan zijn voor de weidevogels omdat zij gemakkelijker via de glooiende oevers op zoek kunnen gaan naar voedsel.

Samengevat, de impact op het weidevogelgebied is in beide provincies niet significant en hoeft daarom niet gecompenseerd te worden.

7. Voorwaarden en mogelijkheden voor compensatie Natuurnetwerk Nederland

Dit hoofdstuk omschrijft de voorwaarden en mogelijkheden voor compensatie van NNN. Er worden geen mogelijkheden voor compensatie van weidevogelgebied omschreven, omdat in het voorafgaande hoofdstuk onderbouwd is waarom de aantasting hiervan als niet significant wordt beschouwd.

Dit compensatieplan geeft aan hoeveel en welke natuurwaarden gecompenseerd moeten worden en welke kansrijke mogelijkheden hiervoor zijn onderzocht. Daarnaast wordt in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk een toelichting gegeven op de inrichting van de beoogde compensatielocatie.

7.1 Provincie Zuid-Holland

7.1.1 Voorwaarden aan compensatie

Conform de beleidsregel natuurcompensatie (Zuid-Holland, 2013) vindt compensatie in de provincie Zuid-Holland bij voorkeur plaats:

1. door fysieke compensatie met dezelfde natuur-, recreatie- of landschapswaarden als die door de ingreep verloren zijn gegaan aansluitend aan of nabij het gebied van de ingreep met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat;
2. indien fysieke compensatie met dezelfde natuur-, recreatie- of landschapswaarden als in het vorige onderdeel bedoeld redelijkerwijs onmogelijk is, door fysieke compensatie met kwalitatief vergelijkbare waarden aan of nabij het gebied van de ingreep dan wel door fysieke compensatie elders, of;
3. indien ook dat redelijkerwijs onmogelijk is, door financiële compensatie.

7.1.2 Eisen compensatieplan

In de beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap van de provincie Zuid-Holland staat beschreven waaraan het compensatieplan aan moet voldoen. Het compensatieplan wordt door de initiatiefnemer opgesteld en gelijktijdig met het plan voor de ingreep aan het bevoegd gezag voorgelegd. Het compensatieplan vormt een integraal onderdeel van de toelichting op het bestemmingsplan of een ander plan, besluit, vergunning of ontheffing dat de ingreep mogelijk maakt, in dit geval het projectplan Waterwet. In het compensatieplan is onderbouwd hoe de compensatieopgave is berekend en welke compenserende maatregelen hiervoor zullen worden getroffen. Verder bevat het compensatieplan in het geval van fysieke compensatie een kaart met de begrenzing van het compensatiegebied, een overzicht van de natuur-, recreatie- en/of landschapsdoelen die in het compensatiegebied zullen worden gerealiseerd, de inrichtings- en beheermaatregelen die daarvoor zullen worden uitgevoerd (ontwikkelings- en regulier beheer na overleg met de beoogde terreinbeheerder), een tijdspad en een evaluatiemoment om te bezien of de vervangende waarden ook daadwerkelijk tot ontwikkeling zijn gekomen (Zuid-Holland, 2013).

7.2 Provincie Utrecht

7.2.1 Voorwaarden aan compensatie

Binnen de provincie Utrecht worden aan de compensatie, de realisatie van nieuwe natuur elders, nadere eisen gesteld (Utrecht, 2021):

1. Compensatie vindt zodanig plaats dat deze de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk Nederland versterkt.
2. Compensatie vindt in de nabijheid van de aantasting plaats indien het functioneren van het natuurnetwerk dat vereist.
3. In het geval dat een ruimtelijke ontwikkeling wordt aangebracht vanwege een groot openbaar belang vindt de compensatie van het verlies in oppervlakte plaats:
 - a. buiten het natuurnetwerk Nederland en in directe aansluiting op het natuurnetwerk Nederland of;
 - b. buiten het natuurnetwerk Nederland en binnen de Groene contour of;
 - c. binnen agrarische gronden gelegen in het natuurnetwerk Nederland waar geen nieuwe natuur is beoogd volgens kaart 1 behorende bij het Natuurbeheerplan.

4. De realisatie van de compensatie, de ontwikkeling, de instandhouding en het beheer zijn verzekerd op het moment van vaststelling van het besluit waarmee de activiteit mogelijk wordt gemaakt, in dit geval het projectplan Waterwet.
5. Nadere regels: zie Interim Omgevingsverordening Utrecht.

7.2.2 Eisen compensatieplan:

In de Interim Omgevingsverordening van de provincie Utrecht staan de eisen omschreven waaraan compensatie als gevolg van aantasting van het natuurnetwerk Nederland aan moet voldoen:

Aan de compensatie ligt een compensatieplan ten grondslag, gebaseerd op recent uitgevoerd ecologisch onderzoek ter plaatse, waarin worden beschreven:

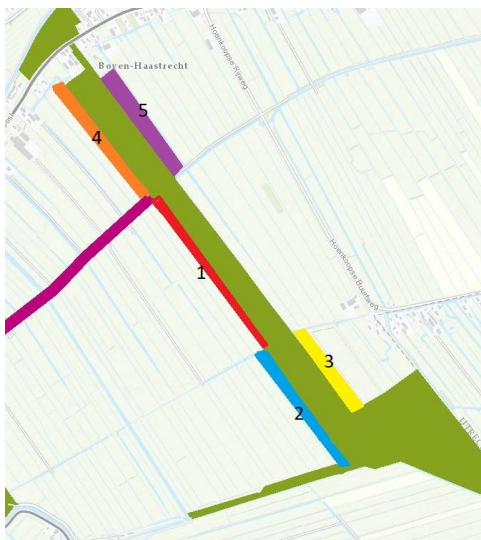
- a. de natuurwaarden van de locatie en de directe omgeving waar het natuurnetwerk Nederland wordt aangetast en het belang van deze waarden voor het functioneren van het natuurnetwerk Nederland in de omgeving;
- b. de maatregelen die worden genomen om de aantasting zoveel mogelijk te beperken;
- c. de overblijvende aantasting na het treffen van de maatregelen;
- d. de maatregelen die worden uitgevoerd ter compensatie van de overblijvende aantasting;
- e. de compensatieoppervlakte ten gevolge van de aantasting, conform bijlage 11 Berekenen compensatieopgave ontwikkeling van groot openbaar belang bij deze verordening;
- f. de wijze waarop de ontwikkeling, het beheer en de instandhouding van de maatregelen genoemd onder d, plaatsvinden; en
- g. indien compensatie van verlies van oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland met de realisatie van nieuwe natuur plaatsvindt: een inrichting- en beheerplan, waarin in ieder geval is opgenomen:
 - i. de uitgangssituatie van het terrein waarop de nieuwe natuur wordt gerealiseerd;
 - ii. de te treffen inrichtingsmaatregelen;
 - iii. de motivering van de te treffen maatregelen;
 - iv. de met de maatregelen beoogde eindsituatie van het terrein, waarbij de beoogde natuur- en landschapsbeheertypen en de oppervlakten daarvan worden aangegeven; en
 - v. de wijze waarop na de inrichting de verdere ontwikkeling, het beheer en de instandhouding van de beoogde beheertypen plaatsvinden.

7.3 Mogelijke compensatielocaties

De provincie Utrecht heeft aangegeven dat een gecombineerde compensatie voor hen de voorkeur heeft. Door de opgaves te combineren kan met de 235 m² te compenseren NNN in de provincie Utrecht een zo groot mogelijke natuurwaarde behaald worden. De provincie Utrecht staat ervoor open dat deze compensatie in de provincie Zuid-Holland gerealiseerd wordt, mits nabij de provinciegrens.

De oppervlakte te compenseren NNN in de provincie Zuid-Holland bedraagt 5162 m², dit is 0,52 hectare. De totale compensatieopgave (Provincie Zuid-Holland + Provincie Utrecht) is 5397 m². In het verleden is voorgesteld om minimaal 1 ha te compenseren. Aangezien we het te ontgraven oppervlakte nu scherper in beeld hebben en het te compenseren NNN kleiner is dan in eerste instantie het beeld was (0,54 ha i.p.v. 0,7 ha), is hiervan afgezien.

Tijdens een overleg in september 2019 tussen de provincie Zuid-Holland en het hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zijn mogelijke compensatielocaties besproken. Hieruit kwam één kansrijke compensatielocatie naar voren: een uitbreiding van het naast de verbreding gelegen natuurgebied Hoonard. Vervolgens is door HDSR gekeken naar de potentie van uitbreiding van het NNN op de volgende percelen:

Figuur 7-1 Onderzochte compensatielocaties nabij natuurgebied Honaard.

Er is geen ontwikkeling gaande nabij dit natuurgebied waarop aangesloten kan worden. Daarom is het waterschap in gesprek gegaan met aanliggende grondeigenaren met als doel een stuk grond aansluitend op natuurgebied Honaard en het NNN aldaar aan te kopen. Met Staatsbosbeheer, beoogd toekomstig eigenaar van de gronden, is deze beoogde compensatielocatie besproken. Zij staan hier positief tegenover en hebben aangegeven dat perceel 1 de voorkeur heeft omdat dit het natuurgebied robuuster zou maken door het op het smalste stuk te verbreden.

In de afgelopen twee jaar hebben gesprekken plaatsgevonden tussen HDSR en de verschillende grondeigenaren. De 5 verschillende locaties zijn allemaal afgefallen:

- Locatie 4 en 5 zijn afgefallen omdat de natuurwaarde van deze twee percelen al dusdanig hoog was dat hier geen werkelijke nieuwe compenserende natuur gecreëerd zou worden.
- Met de eigenaar van locatie 1, 2 en 3 zijn in de onderhandelingen beide partijen niet tot een overeenstemming gekomen.

Los van bovenstaande opties heeft de provincie Zuid-Holland ook intern gezocht naar geschikte locaties voor compensatie op gronden die al in bezit zijn van de provincie. Hieruit zijn echter geen geschikte locaties uit naar voren gekomen.

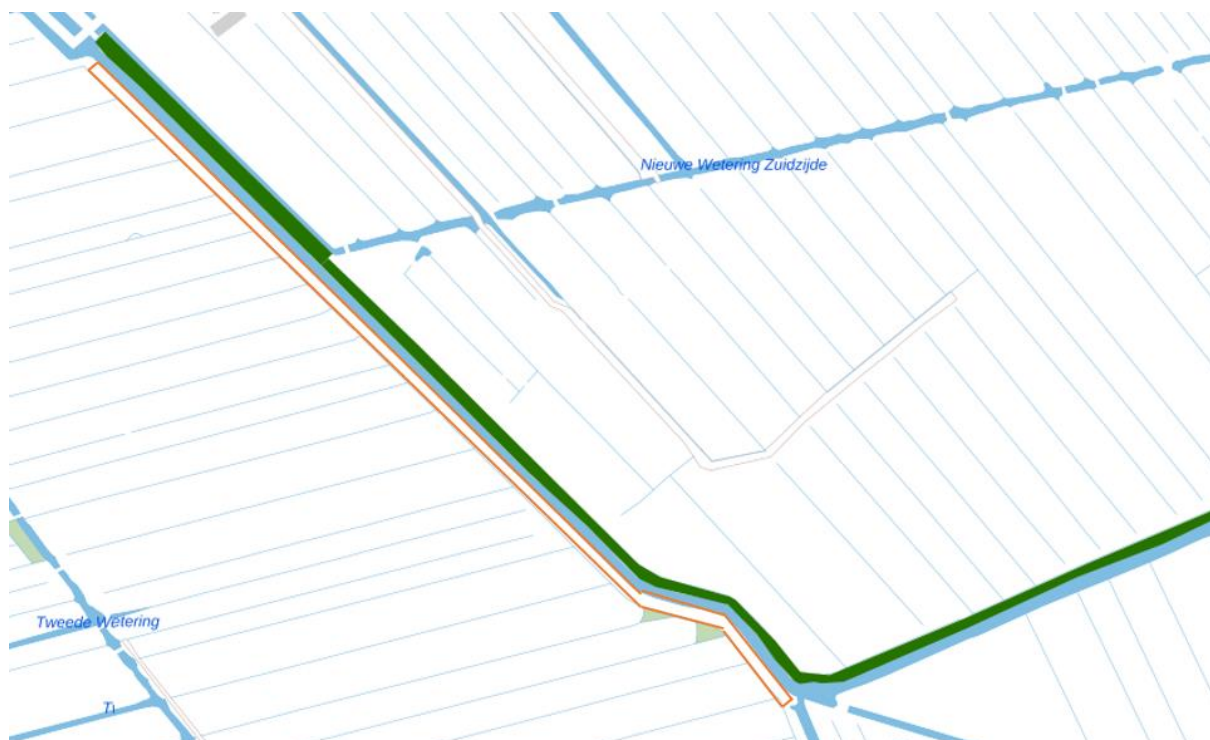
Tot slot is eind 2021 gebleken dat een van de kades die nu in eigendom zijn van Staatsbosbeheer in eigendom komt van het waterschap. Er is onderzocht of de kade (ten zuiden van het dorp Polsbroek op traject B1) geschikt is voor het realiseren van NNN. De inrichting van dit compensatiegebied wordt hieronder uitgewerkt. Uitgangspunt is dat deze kades verworven zullen worden. Wanneer dit om onvoorziene redenen toch geen doorgang blijkt te kunnen krijgen, is er met de provincies overeengekomen dat wordt overgegaan op financiële compensatie.

7.4 Inrichting compensatie NNN-gebied

Indien aan een aantal voorwaarden voldaan wordt, is het mogelijk om de kade te laten voldoen aan de eisen die horen bij het natuurdoeltype N12.02. Dit is hetzelfde natuurdoeltype dat verwijderd wordt vanwege de maatregelen. De compensatielocatie is een kade ten zuiden van Polsbroek, zie Figuur 7-2. De kade heeft een oppervlakte van 0,57 ha. Dit is dus iets groter dan de compensatieopgave (0,54 ha.). De provincie Zuid-Holland ziet dit ook als een geschikte locatie, gezien de ligging nabij de projectlocatie en andere natuurgronden. Tevens ligt het nieuwe NNN-gebied vlak naast NNN-gebied in de provincie Utrecht en sluit daar dus mooi bij aan, zie ook Figuur 7-3. Het nieuwe NNN-gebied dient na realisatie opgenomen te worden op de provinciale NNN-kaart van Provincie Zuid-Holland. Het beheer en onderhoud van het nieuwe NNN zal gebeuren door het waterschap. Zie Figuur 7-5 voor een dwarsprofiel van de kade met nieuw NNN. De kade is momenteel doodlopend en er loopt geen pad over de kade. Wel heeft een van de eigenaren een recht van overpad over de kade om bij zijn perceel te komen.

Figuur 7-2 Compensatielocatie NNN (oppervlakte: 0,57 ha.)

Figuur 7-3 Compensatielocatie NNN (oranje gebied) i.r.t. NNN-gebied in de provincie Utrecht (groene vlakken).

De voorwaarden die gebonden zijn aan het realiseren van het NNN op deze locatie zijn:

1. Maaien

- Bij verlagen en verwijderen van de toplaag van de kades dient gelijk gestart te worden met het inzaaien van het kruidenrijk grasland.
- De eerste jaren wordt er 3x/jaar gemaaid en afgevoerd, bij voorkeur met hooien. Dit kan worden afgebouwd op basis van verarming. Om dit exact te weten moeten er bodemmonsters geanalyseerd worden op stikstof, fosfor en kalium. Vervolgens kan gekeken worden naar evt. toevoegingen. Wellicht dat er de eerste jaren nog stikstof of kalium toegevoegd kan worden om het gras tijdens het verschralen extra hard te laten groeien. Hierdoor wordt netto meer fosfaat geoogst met het gewas waardoor het verschralen sneller gaat.
- Afhankelijk wat er uit de aanwezige zaadbank ontwikkelt kan dit bijgestuurd worden met zaaien.
- De 1e snede wordt pas na 15 juli gemaaid i.v.m. zaadzetting en broedvogels.
- Indien mogelijk laten begrazen, dit alleen om verschil in hoogte in gewas aan te brengen (wat zorgt voor diversiteit), niet om een maaironde over te kunnen slaan (anders verdwijnen er geen voedingsstoffen). Alleen beweiden na de 1e snede.

2. Bemesting

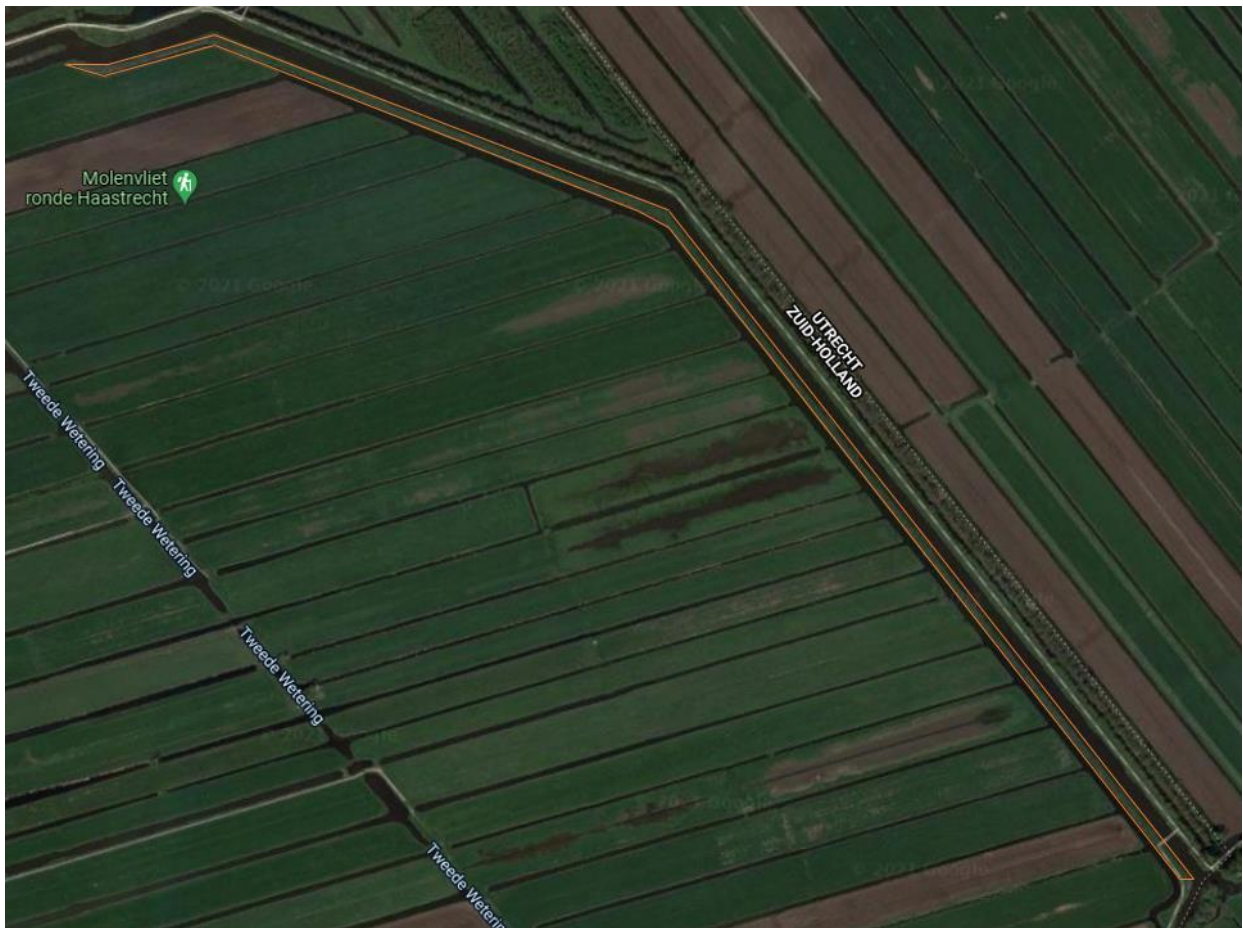
- Er worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt.
- Op lange termijn zou een mestgift in de vorm van ruige mest nodig kunnen zijn afhankelijk van ontwikkeling.

3. Geschiktheid kruiden/grassen

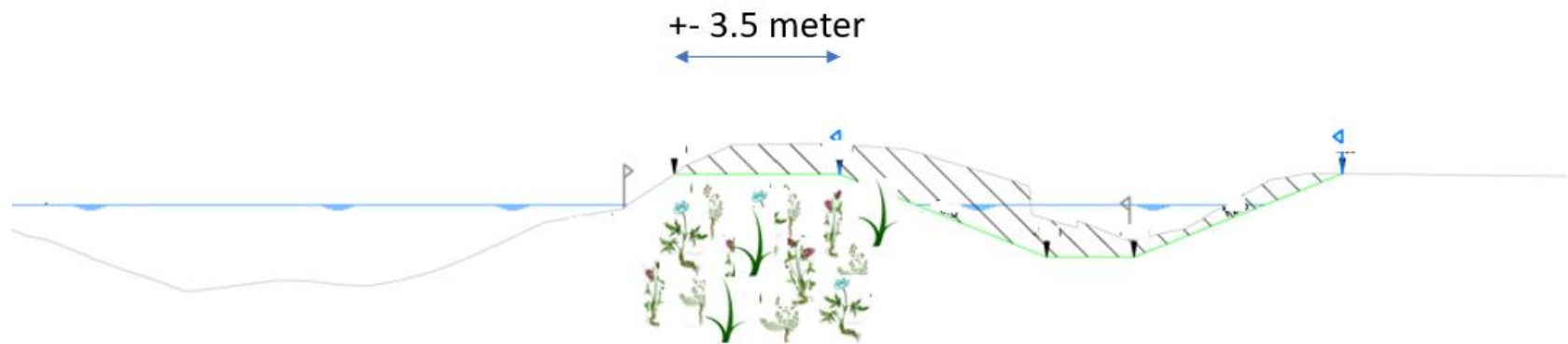
- Kruiden die op genoemde locatie zouden kunnen bloeien zijn boterbloem, ratelaar, reukgras, kamgras, rode klaver, smalle weegbree, margriet, glanshaver, brunel, vogelwikke, knooppkruid, gele morgenster, duizendblad etc. Voor het inzaaien zal een zo lokaal mogelijk zaadmengsel gebruikt worden.

Daarnaast komt ook een andere kade in eigendom van het waterschap (momenteel ook in eigendom SBB). Dit is al NNN-gebied maar is nu een groene graskade zonder beheertype. Hier wil het waterschap, als aanvullende maatregel, een kwaliteitsverbetering aan gaan brengen door hier ook fauna- en kruidenrijk grasland in te zaaien en als dusdanig te gaan beheren (indien de aankoop doorgaat). Deze kade bevindt zich ten noorden van Polsbroek op traject A1.4 en A1.5, zie ook Figuur 7.4.

Deze kwaliteitsverbetering is niet nodig voor de benodigde oppervlakte van compensatie als gevolg van de maatregelen uit het project, maar is een losstaande aanvullende maatregel om de natuurwaarden te verbeteren.

Figuur 7-4 Locatie aanvullende kwaliteitsverbetering NNN (oranje lijnen). Deze kade is al bestemd als NNN, maar heeft geen beheertype.

Figuur 7-5 Een voorbeeld/indicatie van een dwarsprofiel van de kade bij B1 uit het VO (hoofdwatergang links, parallelle watergang rechts). De kade wordt ingericht als kruiden- en faunairijk grasland. Hoeveel precies verlaagd wordt hangt af van de locatie, de huidige hoogte van de kade verschilt namelijk per locatie. De toekomstige hoogte is (+-60 cm boven het waterpeil). De kade is momenteel doodlopend en er loopt geen pad over de kade. Wel heeft een van de eigenaren een recht van overpad over de kade om bij zijn perceel te komen.

8. Referenties

Hollander, H., 2018. KWA+: Deeltrajecten Enkele Wiericke en knooppunt Polsbroek; QuickScan flora en fauna. Arcadis, rapportnr: 079803791 B.

Hollander, H., 2019. Maatregelen KWA+ Polsbroek: habitatgeschiktheidsbeoordeling en soortgericht onderzoek heikikker. Arcadis, rapportnr: 083922881 A

Utrecht, 2012. Weidevogelvisie provincie Utrecht.

Utrecht, 2021. Interim Omgevingsverordening Provincie Utrecht.

Utrecht, 2021. Omgevingsvisie Provincie Utrecht.

Utrecht, 2019. <https://nnn-wijzer.Provincie-utrecht.nl/>. Voor het laatst geraadpleegd op 24-11-2021. (vervangen door Interim Omgevingsverordening)

Zuid-Holland, 2013. Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland.

Zuid-Holland, 2021. Omgevingsvisie Zuid-Holland (in werking per 7 augustus 2021).

Zuid-Holland, 2021. Omgevingsverordening Zuid-Holland (in werking per 7 augustus 2021).

Van den Boogaard, B. & R van de Haterd, 2016. Kleinschalige wateraanvoer Lopikerwaard; effecten op flora, fauna en waterkwaliteit. Bureau Waardenburg BV, rapportnr: 16-111.

I. Hille Ris Lambers, 2021, Notitie quickscan beschermde soorten KWA Lopikerwaard.

Somers, M.L., 2021, Nader onderzoek heikikker en grote modderkruiper.

Digitale kaarten van het NNN, de natuurbeheertypen en weidevogelgebieden van de Provincie Utrecht en Provincie Zuid-Holland.